

Ansiovertailu ja julkisuus viranhaussa

Diakonia- ja nuorisotyöntekijät kysyvät lakimiesneuvonnasta melko usein viranhakuun liittyviä kysymyksiä. Erityisesti juristin kanssa halutaan keskustella tilanteesta, jossa valinta ei kohdistunut kysyjään ja menettelyn asianmukaisuus mietityttää. Myös viranhaun julkisuudesta esitetään kysymyksiä.

Kirkkolain 6 luvun 10 §:n mukaan virkasuhteeseen ottaminen edellyttää julkista hakumenettelyä muutamien poikkeuksin, joista merkittävin on henkilön ottaminen virkaan sijaisena tai avoimna olevaan virkasuhteeseen määräaikaisena. Viranhaun julkisuus mahdollistaa menettelyn valvonnan, mutta saattaa aiheuttaa ristiriitoja toisen perusoikeuden, eli yksityisyyden suojan kanssa.

Nimitysperusteet – taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto – seuraavat suoraan perustuslaista. Näiden mittaamiseksi työnantajan tulee laatia hakijoista ansiovertailu, jossa työkokemus- ja koulutustiedot ovat keskeisiä. Ansioita vertailtaessa painotus on luonnollisesti juuri kyseisessä virassa tarvittavilla taidoilla ja kokemuksella, joten välttämättä pitkälläkään työkokemuksella ja laajalla koulutuksella ei pääse jonon kärkeen, jos tehtävän painotus ei kohtaa oman työhistorian kanssa. Jos kuitenkin puhelimeen ei kilahtanut edes haastattelukutsua, vaikka meriittien valossa sitä sopi odottaa, saattaa olla järkevää pyytää nähtäväkseen laadittu ansiovertailu. Ansiovertailu on olennaisesti asian käsittelyyn vaikuttanutta tietoa, joten se on asianosaisjulkinen, eli jokainen hakija on oikeutettu sitä pyytämään. Asianosaisjulkisuus tarkoittaa asianosaisen oikeutta saada tieto muun kuin yleisöjulkisen asiakirjan sisällöstä. Ansiovertailun lähettäminen sitä pyytäneelle virkaa hakeneelle ei tarkoita sen muuttumista yleisöjulkiseksi, joten on hyvä pitää mielessä, ettei asianosaisaseman perusteella saatuja tietoja saa ilmaista sivullisille. Vertailua ei kuitenkaan tule tietosuojavaltuutetun kannanoton mukaan lähettää hakijoille automaattisesti, vaan ainoastaan pyydettäessä.

Mikäli ”vertailu” on muodoltaan vain hakijayhteenveto, joka sisältää hakijoiden nimet, iät, työkokemukset ja koulutuksen, on asiakirja tällöin yleisöjulkinen, eli pyydettäessä kenen tahansa saatavissa. Vaikka hakija voi kirjata hakemukseensa toivomuksen nimensä salaamisesta, nimi ei ole henkilötietolaisissa tarkoitettu arkaluontoinen tieto, jota koskisi käsittelykielto eikä se myöskään sisälly julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyihin tietoihin. Hakijan nimi on siis kerrottava kysyjälle, mutta hyvään hallintoon kuuluu myös kertoa, että hakija on toivonut nimensä salaamista, jotta kysyjä voi ottaa toiveen huomioon.